

Veldhoven, Blaarthemseweg 83

Algemene gegevens

Gemeente : Veldhoven
Plaats + Postcode : Veldhoven, 5502 JT
Straat + Huisnr. : Blaarthemseweg 83

Naam : Schoolgebouw, voormalige B.L.O. Prins Willem-Alexanderschool
Kadastrale aanduiding : VHV01-K-2877, VHV01-K-2878, id.nr. 0861100000369766
Eigenaar : Particulier
Oorspronkelijke functie : school
Huidige functie : school
Bouwjaar : 1971
Bouwstijl : Bossche School-stijl
Architect : Alphonsus H.J.M. (Fons) Vermeulen (1913-2013)

Beschreven door : Omgevingsdienst Zuidooost-Brabant, drs. H. Damen
Datum beschrijving : 4-3-2026
Datum foto's : 11-2-2026

Literatuur/bronnen : Websites:
www.erfgoedkaart.nl
www.topotijdreis.nl
www.beeldbank.cultureelerfgoed.nl
www.bhic.nl
www.erfgoedhuisveldhoven.nl
www.rhc-eindhoven.nl

Literatuur:

Tjeert Boersma en Ton Verstegen. *Nederland naar school. Twee eeuwen bouwen voor een veranderend onderwijs*. Rotterdam, 1996;
Jean Coenen, *Veldhoven. Van Toterfout tot heden*. Veldhoven, 2006;
Geert Eijkelboom en Gerrit Vermeer, 'Sint; Josephkerk te Heelsum aangewezen'. *Nieuwsbrief van het Cuypersgenootschap*, 2017-2, p. 9-22;
Hilde de Haan en Ids Haagsma, *Gebouwen van het Plastische Getal. Een lexicon van de 'Bossche School'*. Haarlem, 2010;
Ton Verstegen, Dolf Broekhuizen. *Een traditie van verandering. De architectuur van het hedendaags schoolgebouw*. Rotterdam, 2008;
Stichting Behoud Erfgoed Oirschot. *Jonge Monumenten Oirschot*. Oirschot 2020.

Procedure : Stap
Opgenomen in M.I.P. : Nee
Quickscan monumenten : Nee
Geïnterviewd door: ---
Voorgedragen voor plaatsing: ---
Aangewezen als: ---
Geregistreerd: ---

Voormalige B.L.O. Prins Willem Alexanderschool, Blaarthemseweg 83, Zeelst (2026)

Waarderingsmatrix:

score	
++	uitzonderlijk hoog
+	hoog
+/-	gemiddeld
-	laag
--	minimaal

aspect	waardering
Cultuurhistorische waarde	++
Architectuurhistorische waarde	++
Landschappelijke / Stedenbouwkundige / Ensemble waarde	++

Waardering

Cultuurhistorische waarde:

- Het pand heeft cultuurhistorische waarde als representatief voorbeeld van de sociaal-economische en maatschappelijke ontwikkeling van Veldhoven in de tweede helft van de 20e eeuw.
- Het pand bezit cultuurhistorische waarde als onderdeel van het kerkdorp Zeelst. Zijn hoge mate van gaafheid en herkenbaarheid draagt hieraan bij.
- Het pand is van groot cultuurhistorisch belang voor de typologische ontwikkeling van scholen (specifiek voor speciaal onderwijs) in Zuidoost-Brabant in de tweede helft van de 20e eeuw.

- Het pand heeft hoge cultuurhistorische waarde als uiting van een naoorlogs schoolgebouw in opdracht van de Severinusstichting en van de hand van in de regio bekende architect Fons Vermeulen, adept van de Bossche School, een stroming in de Nederlandse architectuur, gebaseerd op het gedachtegoed van dom Hans van der Laan. Het hoogtepunt van deze architectuurstijl lag in de jaren '60 en '70 van de 20^e eeuw.

Architectuurhistorische waarde:

- Het pand heeft hoge architectuur- en bouwhistorische waarde, als gaaf bewaard voorbeeld van een schoolgebouw gebouwd volgens de principes van de Bossche School waarvan de karakteristieke kenmerken duidelijk herkenbaar zijn, zoals De karakteristieke kenmerken van de opzet van het terrein dragen bij aan de herkenbaarheid.
- De interieurwaarden zijn ondanks de recente wit schildering van wanden en plafonds nog altijd hoog. Het pand bezit nog een ongewijzigde plattegrond en historische interieurwaarden. In het interieur zijn nog bijzondere historische constructies en kenmerkende details aangetroffen. Deze dragen bij aan de architectuur- en bouwhistorische waarde.
- Het pand heeft geen storende wijzigingen ondergaan. De gevels van het pand verkeren nog in de oorspronkelijke staat. De architectonische eenheid, het ritme en de beeldkwaliteit van de gevels zijn intact gebleven. Dit draagt bij aan de zeer hoge architectuur- en bouwhistorische waarde, evenals de ensemblewaarde.
- Het pand is van architectuurhistorisch belang voor de typologische ontwikkeling van een lagere schoolgebouw voor speciaal onderwijs in Zuidoost-Brabant in de 20^e eeuw.
- Het pand heeft hoge bouwhistorische waarde, door zijn sobere materialisatie en detaillering en als uitdrukking van een schoolgebouw uit de tweede helft van de 20^e eeuw.
- Het pand heeft zeer hoge architectuurhistorische waarde als uitdrukking van een school in Bossche School stijl in Zuidoost-Brabant met kenmerkende detaillering en materiaalgebruik. Deze architectuurstijl was met name in Noord-Brabant in de jaren '60 en '70 vooral populair bij kerkbouw.
- De latere aanbouw uit de jaren '70 is in stijl met het oorspronkelijke ontwerp en heeft hierdoor eveneens hoge architectuurhistorische waarde. Ze maakt qua schaal, massa en situering onderdeel uit van het oorspronkelijke ensemble van het pand en binnenhof. Dit draagt bij aan de architectuur/bouwhistorische waarde. De latere noodgebouwen wijken storend af en hebben geen architectuurhistorische waarde.
- Het pand heeft architectuurhistorische waarde als representatief voorbeeld en onderdeel van het oeuvre van architect Fons Vermeulen. Deze Eindhovense architect, die ook landelijk waardering kreeg, heeft diverse representatieve gebouwen met een maatschappelijke functie gerealiseerd. Alleen al in Veldhoven ontwierp hij vier scholen en maakte hij een ontwerp voor de Schalm, dat nooit werd gerealiseerd. Veel van zijn gebouwen zijn inmiddels gesloopt.
- Het complex heeft beperkte kunsthistorische waarde. Het beeldhouwwerk bij de entree, bestaande uit drie keramische vogels, stamt uit de bouwtijd en maakt onderdeel van het architectonisch geheel.

Stedenbouwkundige en ensemble waarde:

- Het gebouw met binnenhof maakt onderdeel uit van de stedenbouwkundige ontwikkeling langs Blaarthemseweg in de jaren '60 en '70 van de 20^e eeuw. Het pand heeft een hoge stedenbouwkundige waarde als verwijzing naar de eerste stedenbouwkundige uitbreiding van het dorp Zeelst in de tweede helft van de 20^e eeuw.
- Het oorspronkelijk gebouw met binnenhof vormt een duidelijk herkenbaar ensemble.
- De historische samenhang met de Blaarthemseweg en het omliggende naoorlogse stedenbouwkundige weefsel is herkenbaar en draagt bij aan de hoge stedenbouwkundige waarde en het beeldbepalende karakter van school.
- De zichtbare ligging van het schoolgebouw aan het oude tracé van de Blaarthemseweg draagt bij aan het beeldbepalend karakter ervan.

TOELICHTING

Situering

Het schoolgebouw is gelegen ten oosten van het kerkdorp Zeelst aan de rand van Veldhoven in een groenstrook grenzend aan de Poot van Metz. Het perceel wordt aan de zuid- en oostzijde begrensd door de Blaarthemseweg. Aan de noord- en westzijde van het perceel bevindt zich woningbouw uit de jaren zeventig. De Blaarthemseweg maakt onderdeel uit van het historisch lint van Zeelst en vormde oorspronkelijk de doorgaande weg naar Blaarthem (Eindhoven). In de huidige situatie eindigt de Blaarthemseweg bij de Peter Zuidlaan. De entree tot de school is gelegen aan een aftakking van de Blaarthemseweg aan de oostzijde van het perceel.

Situatie van Prins Willem Alexanderschool aan de Blaarthemseweg 83 in 1972. School is aangegeven op de kaart in blauwe cirkel. (Bron: Topotijdreis)

Huidige situatie (Bron: BAG Viewer)

Beschrijving

Typering, hoofdvorm, architectuur

Het oorspronkelijke gebouw betreft een laagbouw bestaande uit drie vleugels gegroepeerd rondom een open binnenplaats, vrij gelegen op het perceel in het groen. In het midden van de jaren zeventig is de hoofdvleugel (oostvleugel) aan de zuidzijde uitgebreid met een derde lokaal. In een later stadium zijn er aan de zuid- en westzijde van het complex verschillende noodgebouwen gerealiseerd. Het oorspronkelijke ontwerp vormt de overgang van een traditionele gangtype school naar een school van het paviljoentype. De hoofdropzet heeft een u-vormige plattegrond bestaande uit een lang gerekte voorgebouw (oostzijde) met een overdekte entree (rechts) en links hiervan twee hoge, afzonderlijk herkenbare, klaslokalen. Later is een derde klaslokaal toegevoerd. De lokalen worden aan de achterzijde gekoppeld door een brede gang die toegang biedt tot een aan de zuidzijde open binnenhof. Loodrecht op het voorgebouw staan twee vleugels. De rechtere vleugel (noordzijde) bestaat uit een gang, die toegang geeft tot drie klaslokalen met directe toegang tot de binnenhof. De linkervleugel (zuid) bevat de gymzaal. In de plattegrond is het gangtype duidelijk herkenbaar. De ontsluiting van de verschillende ruimten gebeurt via brede gangen. In de hoofdvorm, die bestaat uit afzonderlijke herkenbare bouwvolumes, is een eerste aanzet tot het paviljoentype te herkennen. Door variatie van de bouwhoogte en verspringingen in de gevel wordt de hoofdstructuur op subtiel wijze onderbroken.

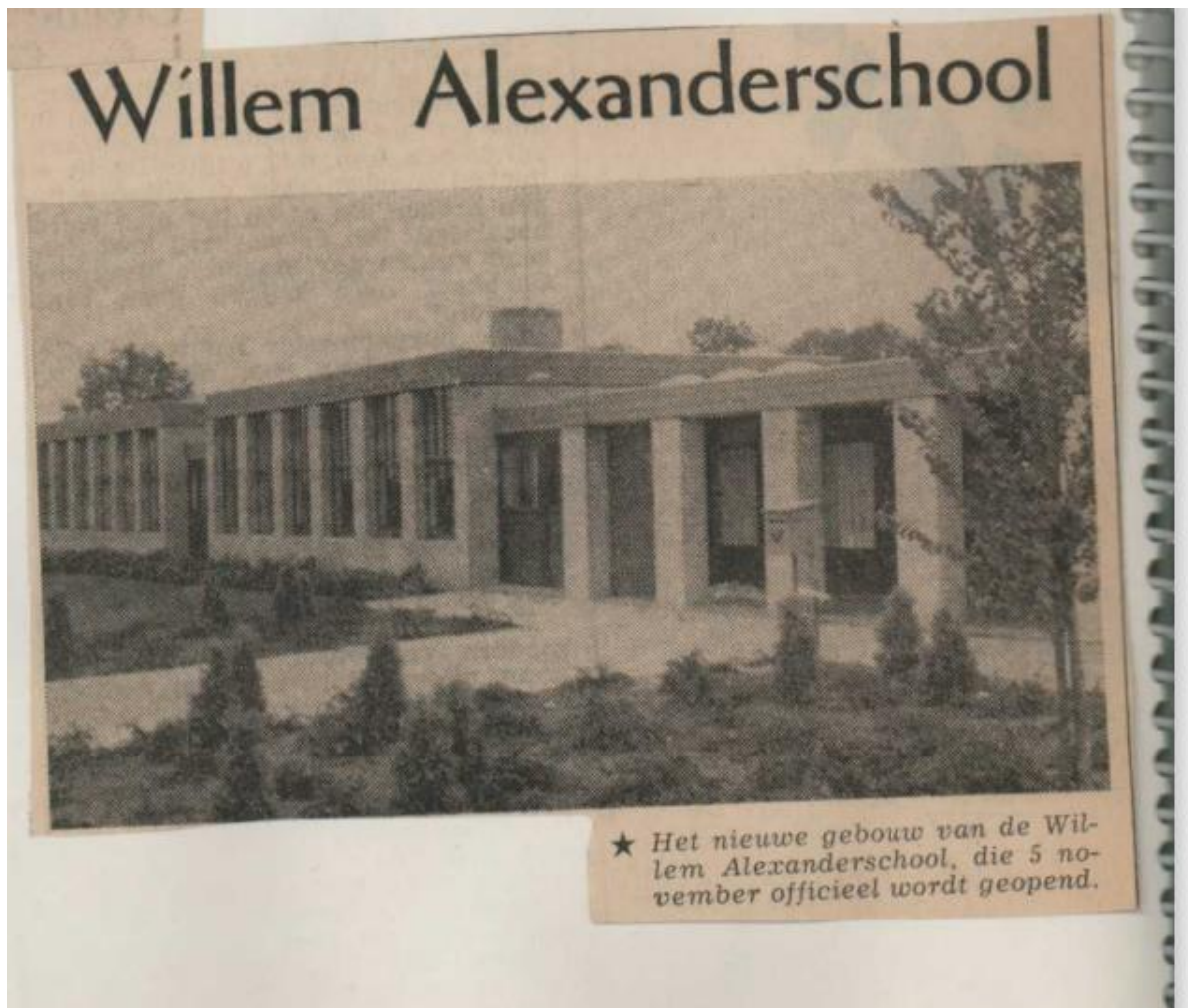
De architectuur vertoont sterke verwantschap met die van de 'Bossche School' met zijn specifieke maatverhouding (verhouding tussen lengte, breedte en hoogte) en kenmerkende soberheid en eenvoud in vormgeving en materiaalgebruik. De vereenvoudigde vormen, de rust en het ingetogen karakter van deze architectuur wordt vaak omschreven als kloosterachtig. Karakteristiek voor de Bossche school zijn het sober materiaalgebruik als baksteen, betonsteen, (kaal) beton en hout. De plattegrond is vaak orthogonaal van opzet: rechte hoeken, vierkante vormen en duidelijke geledingen. Karakteristiek voor de Bossche School is ook de aandacht voor de ruimtelijke werking met een focus op de verhouding tussen de binnen- en buitenruimte, vaak met binnenhoven.

Het schoolgebouw in zijn oorspronkelijke opzet had een rechthoekige u-vorm. Zowel het exterieur als het interieur waren uiterst sober vormgegeven. Karakteristiek is de overdekte entree met kolommenreeks, zo kenmerkend voor de Bossche School, waarmee de geleidelijke overgang van buiten naar binnen wordt benadrukt. Eenzelfde kolommenreeks bevindt zich in het interieur, waardoor de gang aan de achterzijde als een geleidelijke overgang naar de achterliggende binnenhof werkt. Bijzonder is verder het hoogteverschil tussen de gang en de lokalen in het voorgebouw. Door het hoogteverschil hebben de lokalen naast lichtinval via de raampartijen in de oostgevel tevens lichtval via bovenlichten. Daarnaast zorgt het veelvuldig gebruik van daklichten voor lichtinval van boven. Het subtiel spel met licht en hoogte en de geleidelijke overgangen door het gebruik van kolommenreeksen zijn kenmerkend voor de architectuur van de Bossche School. Dit geldt eveneens voor het sober materiaal- en kleurgebruik in het exterieur, in mindere mate in het interieur. De voor de Bossche School karakteristieke onbehandelde betonstenen muren en houten plafonds in het interieur zijn veelal wit geschilderd, waardoor de opzet weliswaar niet is gewijzigd maar het sobere karakter is aangetast. De kleurstelling van het interieur was oorspronkelijk vrij grijs en sober. In het exterieur zijn zijn de stalen kozijnen met fraai vormgegeven betonnen lekdorpels bijzonder en onaantast. De bakstenen gevels, stalen kozijnen en houten boeiboorden geven het geheel een sober, ingetogen aanzien, dat nog vrij gaaf en herkenbaar is.

Ontstaansgeschiedenis

Het complex betreft de voormalige B.L.O. Prins Willem Alexanderschool van de Severinusstichting, een woongemeenschap voor mensen met een verstandelijke handicap. Het bestuur van de Severinusstichting gaf in 1967 opdracht aan de Eindhovense architect Fons Vermeulen om een schoolgebouw te ontwerpen voor zeer moeilijk lerende kinderen. Zowel het eerste als het tweede ontwerp van Vermeulen werden door de bouwkundige inspectie van het ministerie in Den Haag afgekeurd. Het eerste ontwerp van september 1967 werd als "te luxe en te duur" afgekeurd. Het

tweede daarentegen was 'veel te sober'. Het derde ontwerp van oktober 1968 kreeg uiteindelijk in december 1969 goedkeuring, waarna in 1970 met de bouw kon worden gestart op het perceel aan de Blaarthemseweg 83. De nieuwe school werd op 5 november 1971 officieel geopend.

Oostgevel vlak voor opening (Bron: Eindhovens Dagblad, 20 oktober 1971)

Architect Fons Vermeulen en de Bossche School¹

Fons Vermeulen werd op 25 maart 1913 geboren in Beek (Gelderland), als zoon van een hoofdonderwijzer. Hij volgde het Hoger Bouwkundig Onderwijs aan de R.K. Leergangen in Tilburg en haalde in 1943 het diploma. Vervolgens werkte hij drie jaar bij ir. Cees Geenen (1902-1973), die tot in de jaren vijftig bouwde volgens de beginselen van de Delftse School. Vervolgens was Vermeulen enige tijd in dienst bij het bisdom Den Bosch. Hij trouwde in 1946 en begon in 1947 zijn eigen architectenbureau in de regio Eindhoven. Vanaf 1951 volgde hij in het Kruithuis in Den Bosch de driejarige cursus Kerkelijke Architectuur, waar ondermeer dom Hans van der Laan (1904-1991), diens jongere broer Nico van der Laan en C. Pouderoyen doceerden. Deze opleiding verwierf grote bekendheid als de Bossche School. De Bossche School is een stroming in de

¹ Over het leven en werk van Fons Vermeulen is nog niet veel gepubliceerd. Ook is zijn werk nog niet geïnventariseerd. De tekst in dit hoofdstuk is overgenomen uit: Geert Eijkelboom en Gerrit Vermeer, 'Sint; Josephkerk te Heelsum aangewezen'. *Nieuwsbrief van het Cuypersgenootschap*, 2017-2, p. 9-22; Hilde de Haan en Ids Haagsma, *Gebouwen van het Plastische Getal. Een lexicon van de 'Bossche School'*. Haarlem, 2010;

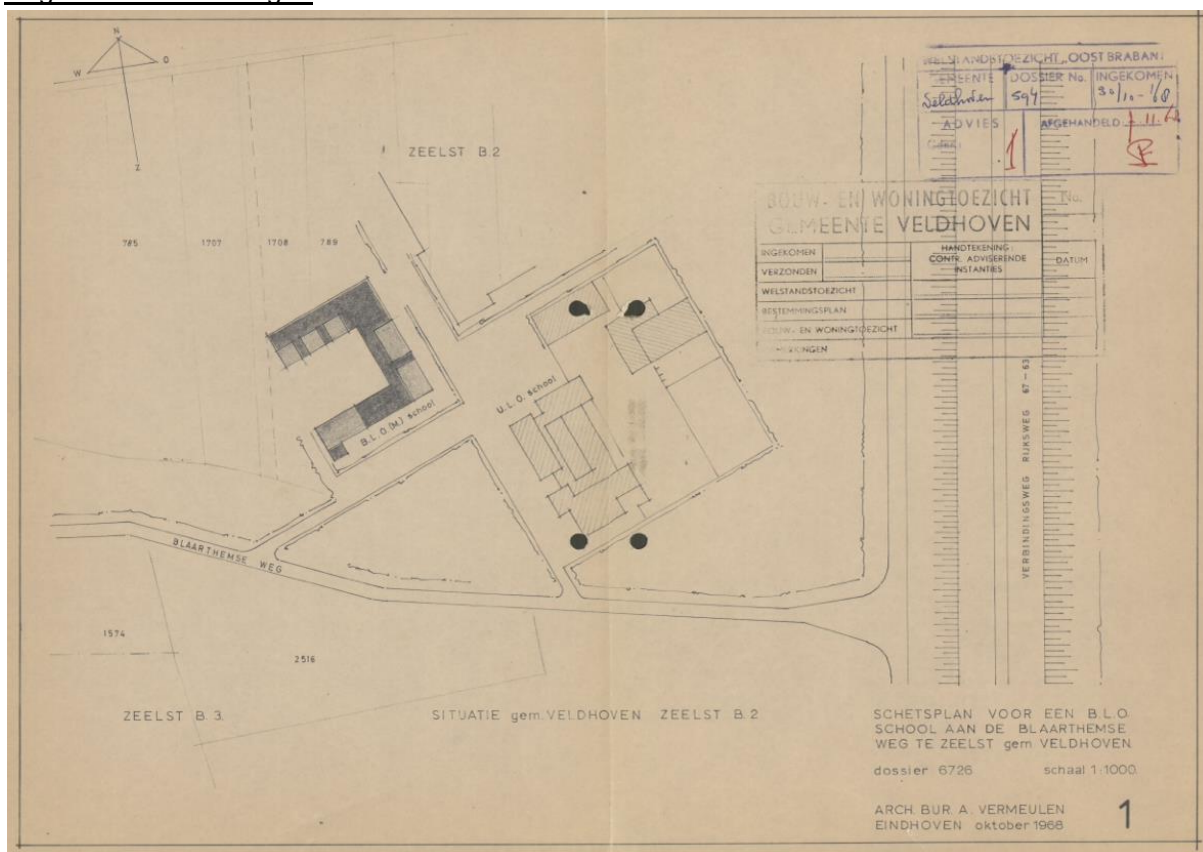

Nederlandse architectuur, gebaseerd op het gedachtegoed van dom Hans van der Laan, waarbij ruimtewerking en evenwichtige maatverhoudingen een belangrijke rol spelen. In de Bossche School-architectuur draait het in de kern om het tot stand brengen van besloten ruimten en om de onderlinge samenhang van alle onderdelen binnen het geheel. Dit wordt bereikt door de toepassing van evenwichtige maatverhoudingen volgens het verhoudingsstelsel van het 'plastische getal'. Hoewel Vermeulen een fervent aanhanger werd van de Bossche school liet hij, naar eigen zeggen, zijn eigen artistieke inbreng prevaleren boven 'de leer'. Dat neemt niet weg dat in zijn talrijke ontwerpen de lessen van Van der Laan herkenbaar zijn.

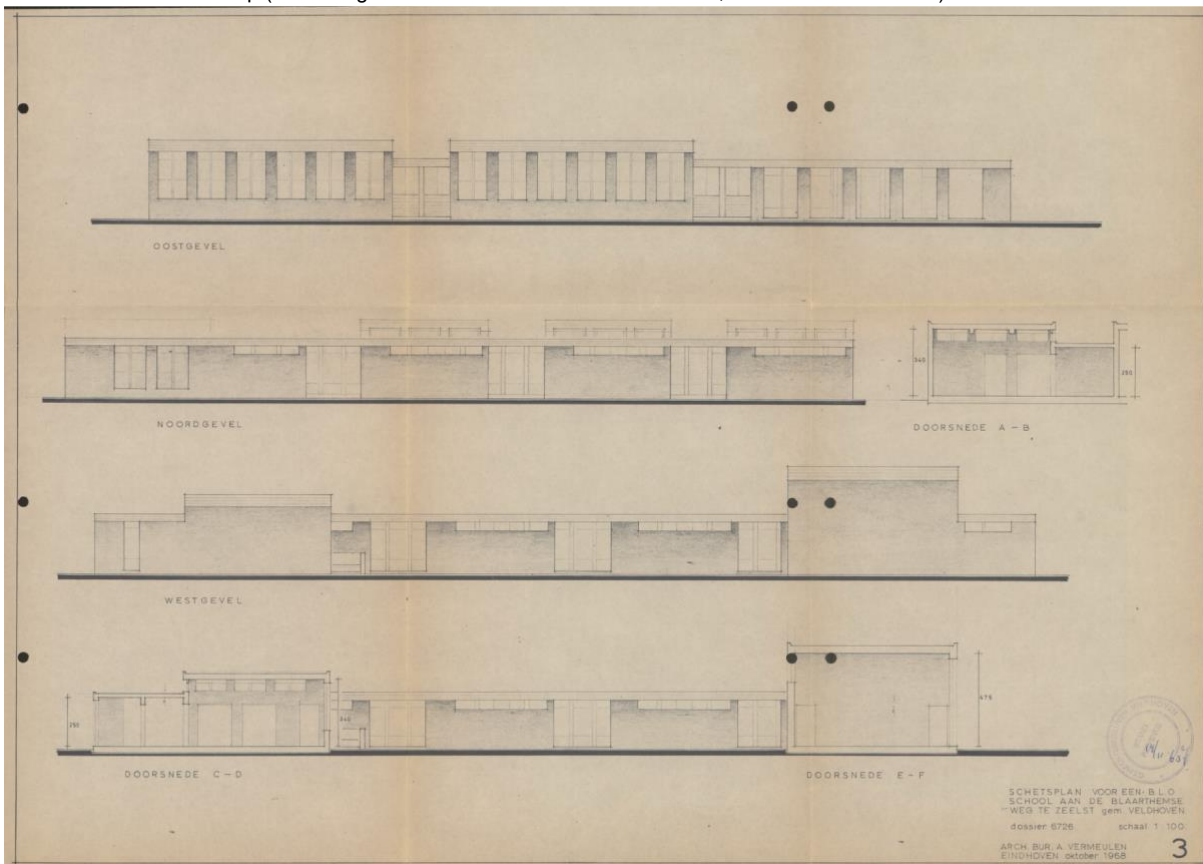
De getallenreeksen van Van der Laan volgens het 'plastische getal' moesten in de kerkarchitectuur leiden tot harmonische verhoudingen tussen alle onderdelen van een gebouw. Vermeulen toonde veel interesse voor het plastisch getal, maar bekende ronduit er niet alles van te doorgronden. Zijn naaste medewerker, de Bossche Schoolarchitect Bram Middelhoek, wist er wel alles van en zou erop toe hebben gezien dat de ontwerpen van het bureau in de leer pasten. Het architectenbureau van Vermeulen, dat niet al te rechtlijnig was, kreeg al snel veel grote opdrachten, mede doordat Vermeulen een 'goed netwerker' was. Middelhoek en Wick Bannenbergh namen het bureau in 1979 over toen Fons Vermeulen met pensioen ging. Na het overlijden van Middelhoek namen de opdrachten snel in aantal af en stopte het bureau.

Fons Vermeulen overleed in 2013. Vermeulen liet een omvangrijk en gevarieerd oeuvre na, dat nog niet is geïnventariseerd. In Oirschot restaureerde hij het Hof van Solms en breidde hij dat uit. Hier bouwde hij ook een kantoor van de Amro-bank, de Landbouwschool met directeurswoning, een kantoor met showroom voor een meubelzaak, diverse huizen, de brandweerkazerne en diverse woningbouwprojecten voor de gemeente en het bouwbedrijf Van Breemaat. Voor opdrachtgevers in Venlo leverde hij ontwerpen voor het Medisch Centrum, de Martinus- school, tientallen villa's, waaronder velen met praktijkruimten, en enkele woonwijken. Te Blerick bouwde hij een tuinbouwschool. In Eindhoven realiseerde hij drie filialen van de Rabobank en kinderdagverblijven. In Veldhoven bouwde hij vier scholen en maakte hij een ontwerp voor De Schalm, dat niet werd gerealiseerd. 't Honk in Zeelst en De Berkt in Oerle zijn eveneens werken van hem. Behalve in Veldhoven verrezen er ook in Knegsel, Riethoven en Alphen gemeenschapshuizen van zijn hand. In de Haagse Beemden te Breda ontwierp hij een hele woonwijk. Enkele villa's van Vermeulens bureau zijn nog te vinden in Hoog Wageningen. In Drunen bouwde hij een bejaardenhuis en in Eersel en Maarheeze een Wit Gele Kruisgebouw. Brandweerkazernes bouwde hij behalve in Oirschot ook in Maarheeze en Mierlo. In Zeelst restaureerde hij museum 't Oude Slot. Diverse gebouwen van Fons Vermeulen zijn inmiddels gesloopt.

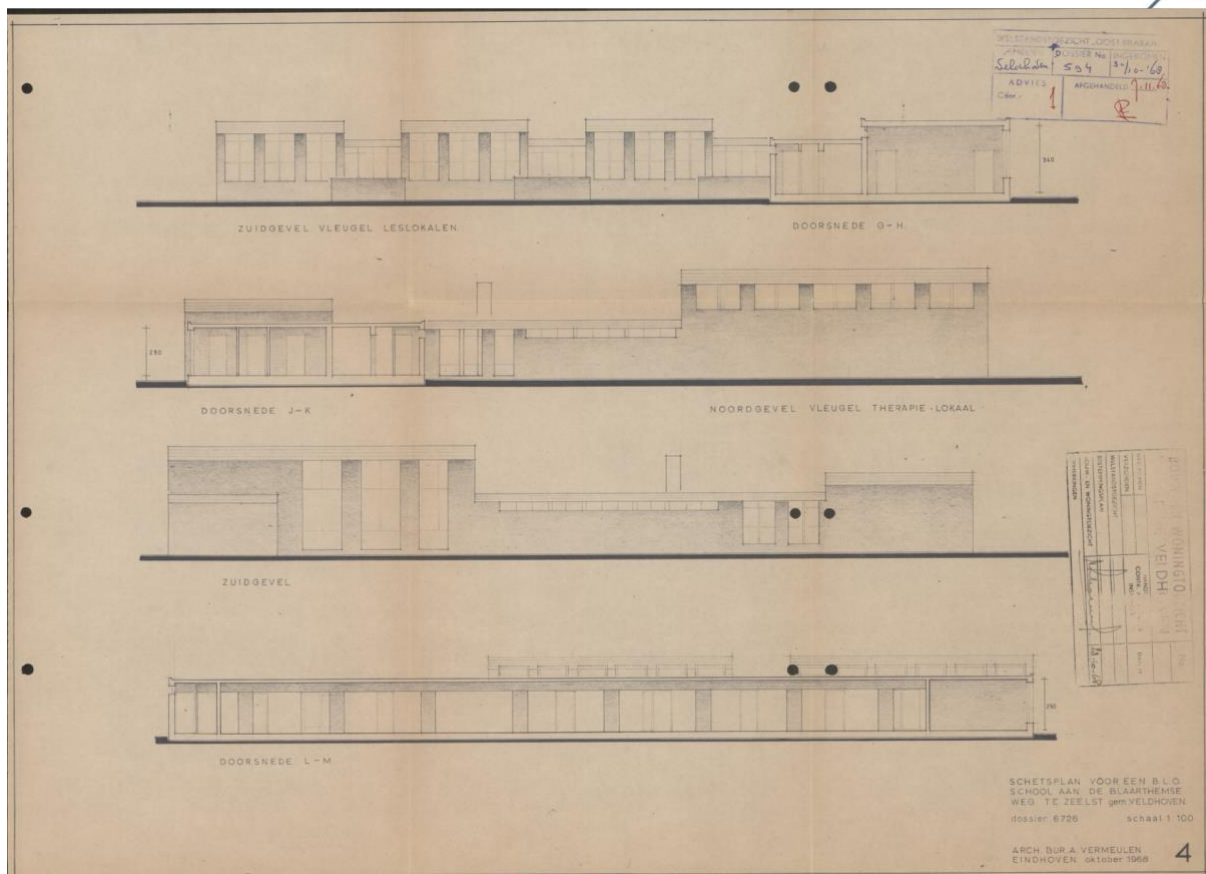
Originele bouwtekeningen

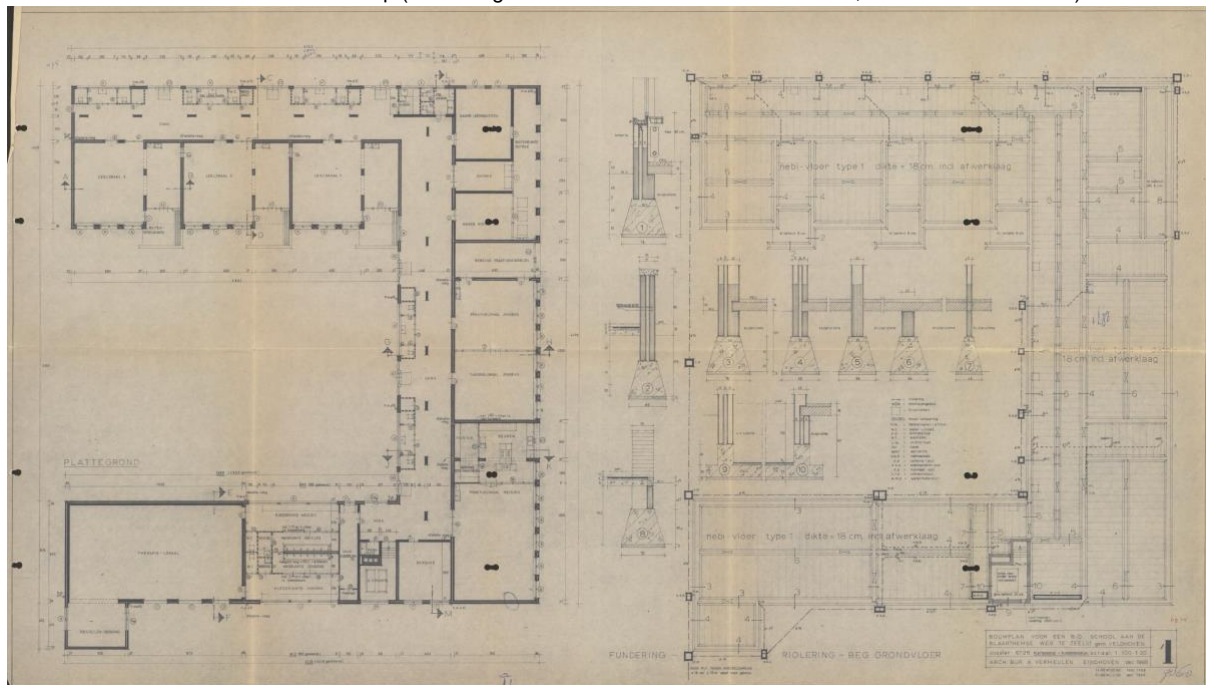
Situatie definitieve ontwerp (Bron: Regionaal Historisch Centrum Eindhoven, archiefnummer 10847)

Gevel en doorsneden definitieve ontwerp (Bron: Regionaal Historisch Centrum Eindhoven, archiefnummer 10847)

Gevel en doorsneden definitieve ontwerp (Bron: Regionaal Historisch Centrum Eindhoven, archiefnummer 10847)

Plattegrond definitieve ontwerp (Bron: Regionaal Historisch Centrum Eindhoven, archiefnummer 10847)

Exterieur

Oostgevel met op de voorgrond de beide lokalen en op de achtergrond de entree

Oostgevel met op de voorgrond de overdekte entree met kolommenreeks

De overdekte entree met kolommenreeks

Overdekte entree met rechts de drie beeldhouwde vogels naast hoofdingang

Binnenhof zijvleugel met drie klaslokalen, die direct toegang tot het binnenhof spelen. De gevelopeningen zijn origineel. Karakteristiek zijn de diepgeplaatste stalen kozijnen en de betegelde lekdorpels. De horizontale lijn van de gevel wordt versterkt door de brede boeiboord. Het metselwerk is uitgevoerd met een karakteristieke volle voeg.

Zicht op de westgevel van de hoofd vleugel (links) en de vleugel met schoorsteen en gymzaal (rechts)

De noordgevel van de zijvleugel met gymzaal grenzend aan de binnenhof.

Gymzaal

Vleugel met gymzaal

Entree aan achterzijde

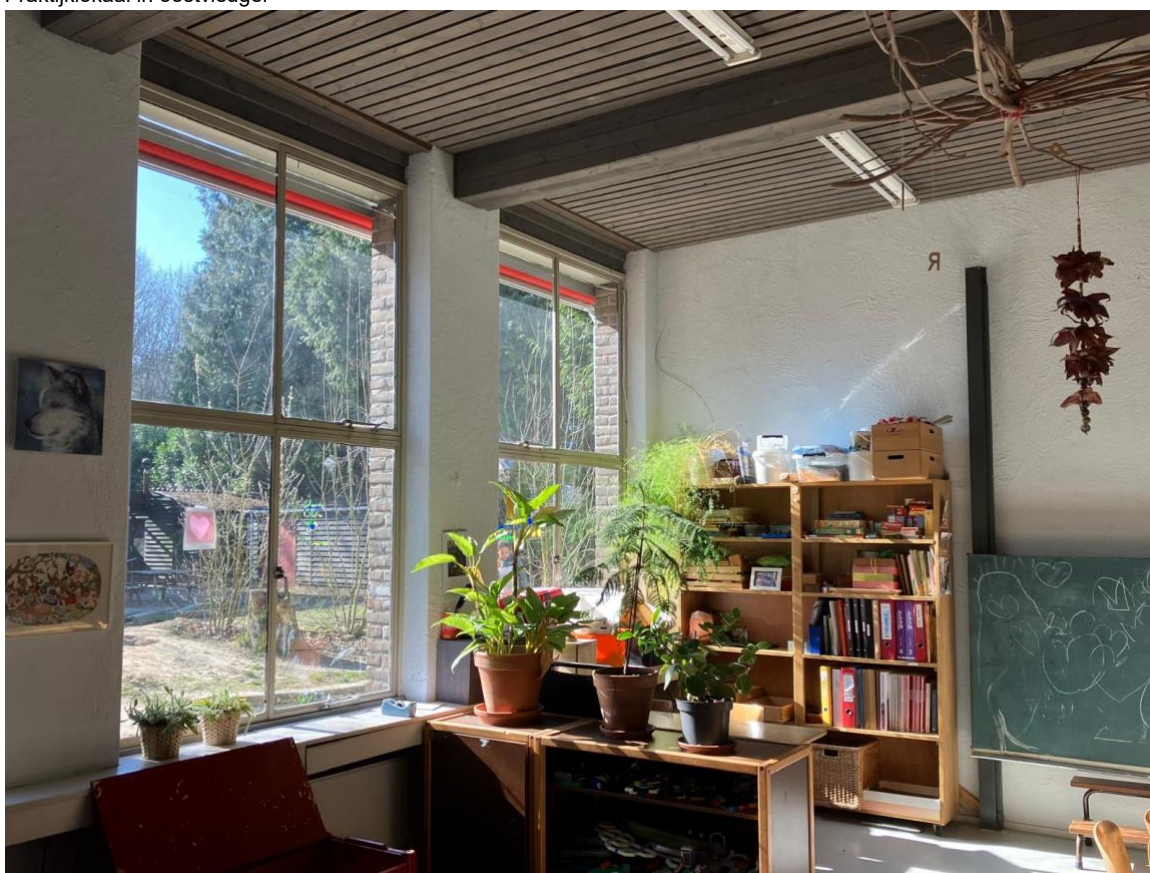
Interieur

De brede gang in de hoofd vleugel met rechts de kolommenreeks.

Praktijklokaal in oostvleugel

Leslokaal in rechter zijvleugel